

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-II Examination: March/April-2023
Sociology (Optional) Paper-XXIV

SOCO24: Political Sociology (New Pattern 2022)

Day and Date: Monday, 15/05/2023

Total Marks: 60

Time: 3.30 PM To 5.30 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 The purpose of every human action in political affairs ..... is to influence.
A. On society B. Economy C. Government system D. Education system
- 2 Political sociology is a combination of political science and sociology.
A. relationship B. Link C. conflict D. None of these
- 3 A sophisticated, effective means of political socialization is ..... Yes.
A. Media B. organization C. political party D. None of these
- 4 Vartanwadi approach emerged in the ..... century.
A. Fifteenth B. Sixteenth C. Twentieth D. Nineteenth
- 5 The principle of ..... is clearly stated in the Constitution of India.
A. Secularism B. Unrighteousness C. Inequality D. The Colonial Controversy
- 6 In political affairs every action of man is aimed at influencing .....
A. On society B. Economy C. Government system D. Education system
- 7 ..... is an ancient concept.
A. Imperialism B. Communism C. Dictatorship D. Capitalism
- 8 A private organization formed to influence government policies is ..... Yes.
A. pressure group B. Interest groups C. Opposition groups D. None of these
- 9 He has said that the aristocracy is the cause of its own destruction.
A. Karl Marx B. Max Weber C. Pareto D. C.W. Mills
- 10 In the social and economic life of India ..... this factor is of unique importance.
A. Religion B. caste C. Class D. Territoriality
- 11 ..... are essential elements of a state.
A. Population B. Terrain C. Government organization D. All of the above
- 12 ..... is an example of formal power.
A. Condemnation B. Intimidation C. Court D. Criticism
- 13 The characteristics of a political party are .....
A. Participation B. Fixed strategy C. Lokmat D. Federation

14 Stability and development of the society has become the objective of ..... system.

A. political B. Religious C. Educational D. caste

15 Charkha and Khadi were given the status of national symbols by .....

A. LokmanyaTilak B. Mahatma Gandhi C. M.N. Roy D. Dr. Ambedkar

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

1 1. Political culture

2 3. Nature of Political Sociology

3 1. Classical theory of power

4 2. Types of bureaucracy

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

1 2. Explain Perito's ideal convergence theorem.

2 4. Explain the basic elements of Political culture.

3 3. Explain the importance of bureaucracy?

4 4. Explain the types of political culture?

Q.4. . Answer the following question on broad. (One out of two).

15

1 2. Explain the study topic of Political Sociology by giving the definition of Political Sociology.

2 1. Explain the characteristics of political bureaucracy.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 राजकीय व्यवहारामध्ये मानवाच्याप्रत्येक कृतीचा उद्देश..... वर प्रभाव पाडणे असतो.

अ. समाजावर ब. अर्थव्यवस्था क. राज्यव्यवस्था ड. शिक्षणव्यवस्था

2 राजकीय समाजशास्त्र म्हणजे राज्यशास्त्र आणि समाजशास्त्र यांना साधणारा .....

अ. संबंध ब. दुवा क. संघर्ष ड. यापैकी नाही

3 राजकीय सामाजिकरणाचे अत्याधुनिक, प्रभावी माध्यम म्हणजे .....

अ. प्रसारमाध्यम ब. संघटन क. राजकीय पक्ष ड. यापैकी नाही

4 वर्तनवादि दृष्टिकोनाचा उदय .....

अ. पंधराव्या ब. सोळाव्या क. विसाव्या ड. एकोणिसाव्या

5 भारतीय राज्यघटनेत .....

अ. धर्मनिरपेक्षता ब. अधार्मिकता क. असमानता ड. वसाहत वाद

6 राजकीय व्यवहारामध्ये मानवाच्या प्रत्येक कृतीचा उद्देश .....

अ. समाजावर ब. अर्थव्यवस्था क. राज्यव्यवस्था ड. शिक्षणव्यवस्था

7 ..... हि एक प्राचीन संकल्पना आहे.

अ. साम्राज्यवाद. ब. साम्यवाद क. हुकूमशाही ड. भांडवलवाद

- 8 शासनाच्या धोरणांवर प्रभाव पाडण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेली खाजगी संघटना म्हणजे ..... होय.
अ. दबाव गट ब. हितसंबंधी गट क. विरोधी गट ड. यापैकी नाही
- 9 यांनी अभिजन वर्ग हा स्वतःच्या नाशाला स्वतःच कारणीभूत ठरतो असे म्हंटले आहे.
अ. कार्ल मार्क्स ब. मॅक्स वेबर क. पेरतो ड. सी.डब्लू.मिल्स
- 10 भारतातील सामाजिक व आर्थिक जीवनात ..... या घटकाला अनन्यसाधारण महत्व आहे.
अ. धर्म ब. जात क. वर्ग ड. प्रादेशिकता
- 11 ..... हे राज्याचे आवश्यक घटक आहेत.
अ. लोकसंख्या ब. भूप्रदेश क. शासनसंस्था ड. वरील सर्व
- 12 ..... हे औपचारिक शक्तीचे उदाहरण आहे.
अ. निंदा ब. धमकावणे क. न्यायालय ड. टीका
- 13 राजकीय पक्षाचे ..... हे वैशिष्ट्ये आहे.
अ. सहभाग ब. निश्चित धोरण क. लोकमत ड. संघराज्य
- 14 समाजाचे स्थैर्य आणि विकास हे ..... व्यवस्थेचे उद्दिष्ट बनले आहे.
अ. राजकीय ब. धार्मिक क. शैक्षणिक ड. जाती
- 15 चरखा आणि खादी यांना राष्ट्रीय प्रतिकांचे स्थान ..... यांनी दिले.
अ. लोकमान्य टिळक ब. महात्मा गांधी क. एम.एन. रॉय ड. डॉ. आंबेडकर

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 १. राजकीय संस्कृती
- 2 ३. राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप
- 3 १. सत्तेचा अभिजात सिद्धांत
- 4 २. नोकरशाहीचे प्रकार

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 २. पेरिटोचा श्रेष्ठीजन अभिसरण सिद्धांत स्पष्ट करा.
- 2 4. राजकीय संस्कृतीचे आधारभूत घटक स्पष्ट करा?
- 3 ३. जातीय नोकरशाही म्हणजे काय ते सांगा.
- 4 ४. राजकीय संस्कृतीचे प्रकार स्पष्ट करा?

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 २. राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या सांगून राजकीय समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय विशद करा.
- 2 १. राजकीय नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये विशद करा.

*****

Model Answer Paper

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-II Examination: March/April-2023

Sociology (Optional) Paper-XXIV

SOCO24: Political Sociology (New Pattern 2022)

Day and Date: Monday, 15/05/2023

Total Marks: 60

Time: 3.30 PM To 5.30 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 राजकीय व्यवहारामध्ये मानवाच्या प्रत्येक कृतीचा उद्देश..... वर प्रभाव पाडणे असतो.
अ. समाजावर ब. अर्थव्यवस्था क. राज्यव्यवस्था ड. शिक्षणव्यवस्था
- Option 1
- 2 राजकीय समाजशास्त्र म्हणजे राज्यशास्त्र आणि समाजशास्त्र यांना साधणारा ..... आहे.
अ. संबंध ब. दुवा क. संघर्ष ड. यापैकी नाही
- Option 2
- 3 राजकीय सामाजिकरणाचे अत्याधुनिक, प्रभावी माध्यम म्हणजे ..... होय.
अ. प्रसारमाध्यम ब. संघटन क. राजकीय पक्ष ड. यापैकी नाही
- Option 1
- 4 वर्तनवादि दृष्टिकोनाचा उदय ..... शतकात झाला.
अ. पंधराव्या ब. सोळाव्या क. विसाव्या ड. एकोणिसाव्या
- Option 3
- 5 भारतीय राज्यघटनेत ..... तत्व स्पष्टपणे नमूद करण्यात आले आहे.
अ. धर्मनिरपेक्षता ब. अधार्मिकता क. असमानता ड. वसाहतवाद
- Option 1
- 6 राजकीय व्यवहारामध्ये मानवाच्या प्रत्येक कृतीचा उद्देश ..... वर प्रभाव पाडणे हा असतो.
अ. समाजावर ब. अर्थव्यवस्था क. राज्यव्यवस्था ड. शिक्षणव्यवस्था
- Option 1
- 7 ..... हि एक प्राचीन संकल्पना आहे.
अ. साम्राज्यवाद. ब. साम्यवाद क. हुकूमशाही ड. भांडवलवाद
- Option 2
- 8 शासनाच्या धोरणांवर प्रभाव पाडण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेली खाजगी संघटना म्हणजे ..... होय.
अ. दबाव गट ब. हितसंबंधी गट क. विरोधी गट ड. यापैकी नाही
- Option 1
- 9 यांनी अभिजन वर्ग हा स्वतःच्या नाशाला स्वतःच कारणीभूत ठरतो असे म्हंटले आहे.
अ. कार्ल मार्क्स ब. मॅक्स वेबर क. पेरतो ड. सी.डब्ल्यू.मिल्स
- Option 3
- 10 भारतातील सामाजिक व आर्थिक जीवनात ..... या घटकाला अनन्यसाधारण महत्त्व आहे.
अ. धर्म ब. जात क. वर्ग ड. प्रादेशिकता
- Option 1
- 11 ..... हे राज्याचे आवश्यक घटक आहेत.
अ. लोकसंख्या ब. भूप्रदेश क. शासनसंस्था ड. वरील सर्व
- Option 4
- 12 ..... हे औपचारिक शक्तीचे उदाहरण आहे.
अ. निंदा ब. धमकावणे क. न्यायालय ड. टीका
- Option 3
- 13 राजकीय पक्षाचे ..... हे वैशिष्ट्ये आहे.
अ. सहभाग ब. निश्चित धोरण क. लोकमत ड. संघराज्य
- Option 2
- 14 समाजाचे स्थैर्य आणि विकास हे ..... व्यवस्थेचे उद्दिष्ट बनले आहे.
अ. राजकीय ब. धार्मिक क. शैक्षणिक ड. जाती
- Option 1

- 15 चरखा आणि खादी यांना राष्ट्रीय प्रतिकांचे स्थान ..... यांनी दिले.
अ. लोकमान्य टिळक ब. महात्मा गांधी क. एम.एन. रॉय ड. डॉ. आंबेडकर

Option 2

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 १. राजकीय संस्कृती

Ans:

- 2 ३. राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप

Ans:

- 3 १. सत्तेचा अभिजात सिद्धांत

Ans:

- 4 २. नोकरशाहीचे प्रकार

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 २. पेरिटोचा श्रेणीजन अभिसरण सिद्धांत स्पष्ट करा.

Ans:

- 2 4. राजकीय संस्कृतीचे आधारभूत घटक स्पष्ट करा?

Ans:

- 3 ३. जातीय नोकरशाही म्हणजे काय ते सांगा.

Ans:

- 4 ४. राजकीय संस्कृतीचे प्रकार स्पष्ट करा?

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 २. राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या सांगून राजकीय समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय विशद करा.

Ans:

- 2 १. राजकीय नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये विशद करा.

Ans:

*****